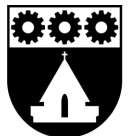

Nya och kommande lagar

Hur påverkas kontoret, politiken och invånare

Presentation till nämndsammanträde den 2026-05-27

UPPLANDS
VÄSBY

Redan beslutade lagar

En ny sekretessbrytande bestämmelse för att motverka brottslighet, felaktiga utbetalningar och fusk(OSL 10 kap 15 a§)– myndigheter kan dela information för att förebygga och förhindra brott. Socialtjänsten kan vara initiativtagare och ge information eller bli tillfrågad att lämna information.

- Gäller mellan myndigheter
- Pågår arbete att tydliggöra rutiner och kunskapsspridning inom kontoret

Ny socialtjänstlag juli 2025

- Pågående projekt socialtjänstens omställning sedan 2024 och pågår till 2028

Kommande lagar under 2026

- **Socialtjänstdataregisterlagen** En ny lag om socialdataregister föreslås för att möjliggöra utökad behandling av personuppgifter i nationella register
- syftar till en mer kunskapsbaserad socialtjänst och bättre statistik. Lagen, som kompletterar den nya socialtjänstlagen från 1 juli 2025, förväntas träda i kraft 1 juni 2026(beslut i riksdagen 7 maj), med krav på inrapportering från 1 augusti 2027.
- **Vad gör kontoret:** väntar in föreskrifter för att kunna påbörja ett mer operativt arbete. Lagen har beaktats vid införandet av mer dokumentation av IUB.

Ett socialdataregister ska innehålla uppgifter i tre övergripande kategorier:

- grundläggande uppgifter om den enskilde som är föremål för en utredning, ett beslut eller en insats
- personbundna uppgifter som rör den utredning, beslut eller insats som den enskilde varit föremål för
- samt uppgifter av administrativ karaktär som har betydelse för att utredningen, beslutet eller insatsen ska kunna behandlas

Kommande lagar 2026 - Bidragsreformen

- Innehåller tre propositioner
 - Aktivitetskravet – samt krav på läkarintyg för den som är sjuk i mer än 7 dagar - 1 juli 2026
 - Kvalificering till socialförsäkringen – januari 2027
 - Bidragstak – januari 2027

Förberedelser för förändringar i verksamhetssystemet, skriva om riktlinjer och delegationsordning.

Aktivitetskravet

Syfte

- Motverka utanförskap
- Enhetlig tillämpning
- Ta tillvara arbetskraft

När

- Efter tre månader med försörjningsstöd

Kommunens skyldigheter

- Kräva deltagande – konsekvenser om enskild avböjer
- Informationsöverföring till AF
- Individuell plan
- Rapportering till IVO
- Vid brister kan IVO besluta om sanktionsavgift (från den 1 juli 2027)

Vissa särskilda regler för föräldrar

Kvalificering till socialförsäkringen

Avser utpekade
förmåner i
socialförsäkringen

Kvalificering
genom bosättning
fem år med en
ramtid 15 år

Kvalificering
genom arbete -
två villkor för olika
nivå på inkomst

Möjlighet till
undantag vid
synnerliga skäl

Gäller personer
som bosatt sig i
Sverige från 1 jan
2027

- Statliga bidrag som barnbidrag, bostadsbidrag etc.
- Fortsatt möjlighet att söka ekonomiskt bistånd

Bidragstak

Moderniserad
stramare
riksnorm

Begränsning av
försörjningsstöd
för större
hushåll

Riksnormen ska
utgöra ett tak

- Riksnormen minskar vid fler än tre barn
- Minskar det kommunala självstyret då riksnormen blir ett tak
- Oklart hur många familjer som kommer påverkas

Nya och kommande lagar

Barn och unga

”Nya LVU” - För barns rättigheter och trygghet- en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga.

- Finns ingen proposition än. Väntas i maj.
- Träder ikraft 1 januari 2027
- Majoriteten av alla bestämmelser i den nuvarande lagen, ska föras över till den nya lagen efter språklig och redaktionell omarbetning

Några förändringar/förtydliganden i nya LVU

- att rätten till offentligt biträde förtydligas och utökas
- en ny grund om omhändertagande för vård på grund av anknytning till familjehemmet,
- att det ska bli möjligt att i vissa fall avvisa en vårdnadshavares begäran om att ett omhändertagande ska upphöra,
- att förutsättningarna för vilka förhållanden i hemmet och vilka beteenden som kan utgöra grund för ett omhändertagande för vård ska justeras och kompletteras

En ny lag om särskilda befogenheter för den statliga barn- och ungdomsvården

- De särskilda befogenheter som får användas inom den statliga barn- och ungdomsvården, som Statens institutionsstyrelse (SiS) ansvarar för har reglerats i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, förkortad LVU.
- De särskilda befogenheterna bryts ur LVU till en ny egen lag. Befogenheterna ses inte över inom ramen för lagstiftningsärendet. Pågår ett arbete att tillföra fler befogenheter (Ds 2024:26).
- **Vissa befogenheter** får endast användas på särskilda ungdomshem med förhöjd säkerhetsnivå (*avskildhet i anslutning till dygnsvilan, begränsning av användningen av elektroniska kommunikationstjänster, omhändertagande av teknisk utrustning*)
- **Vissa Befogenheter** som får användas för alla barn och unga som vårdas på ett särskilt ungdomshem (*rumsvsitation, omhändertagande otillåten egendom, kroppsvisitation*)

Frihetsberövade påföljder för barn och unga (beslutad)

- Sluten ungdomsvård kommer fasas ut och ersättas med fängelse vad avser brott med ett ministrarf om 4 år i straffskalan. Exempelvis mord, försök till mord, allvarliga sprängningar och grov våldtäkt.
- Detta beslutas i och med beslut i prop: *Frihetsberövade påföljder för barn och unga*
- SiS kommer framledes endast fokusera på vård enligt LVU.
- Kriminalvården tar över ansvaret för alla frihetsberövande straffpåföljder.
- LVU kan bli aktuellt för unga som har blivit villkorligt frigiven

Förebyggande insatser inom socialtjänsten till skydd för barn och unga vid bristande medverkan (lagrådremiss)

- att socialnämnden får möjlighet att besluta om insatser till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke till insatserna saknas och om särskilda villkor. Ett beslut om insatser till en vårdnadshavare ska få förenas med vite
- Insatserna kan beslutas för förhållanden i hemmet och barnets eget beteende samt vid placeringar
- Villkor kan vara drogfrihet, skolgång, fritidsaktiviteter och uppehålla sig i bostaden
- polisen ska få tillfälligt omhänderta ett barn eller en ung person som inte följer ett särskilt villkor om att under vissa tider uppehålla sig i bostaden eller på en annan anvisad plats som kan likställas med bostad.
- Lagförslaget ska träda ikraft 2 januari 2027

Barn och unga

Elektronisk övervakning – ett verktyg för socialtjänsten att skydda barn och unga

- Ingen egen insats utan en metod för om säkerställa att barnet eller den unga är hemma på de tider som socialtjänsten har beslutat i enlighet med lagen *Förebyggande insatser inom socialtjänsten till skydd för barn och unga vid bristande medverkan*
- Omfattar barn och unga 13-20 år
- Krävs beslut av förvaltningsrätten
- Sis ska ansvara för övervakningen
- Oklart när lagförslaget träder ikraft

Hur nya lagar som berör barn och unga hänger ihop

Nuvarande LVU (1990:52)

Nya LVU

ny lag om särskilda befogenheter för den statliga barn- och ungdomsvården

SIS kommer framledes endast hantera vård enligt nya LVU. Särskilda ungdomshem med hög säkerhetsnivå eller lägre nivå

Nuvarande slutna ungdomsvård fasas ut (2030)

Frihetsberövade påföljder för barn och unga (fängelse istället för slutna ungdomsvård)

skärpta regler för unga lagöverträdare (sänkt ålder, avskaffad ungdomsreduktion och höjd strafflängd)

Kriminalvården har ansvar för straffpåföljd
Vid villkorlig frigivning kan LVU bli aktuellt enligt 3 § andra stycket.

Förebyggande insatser inom socialtjänsten till skydd för barn och unga vid bristande medverkan (nytt lagförslag)

Elektronisk övervakning ska stärka barn och ungas skydd mot kriminalitet

Vite om insatser inte genomförs enligt socialtjänstens beslut

En mer sammanhållen vård för personer med skadligt bruk och beroende och andra psykiatriska tillstånd

- Proposition finns och beslut ska fattas i riksdagen den 11 juni. Lagen träder i kraft den 1 januari 2028.
- Uppdrag till staben att utreda hur kontoret bäst ska hantera, förbereda och organiseras inför lagförändringen.
- Omfattar socialpsykiatri och vuxenenheten.
- Kommun ansvarig för frågor som socialt stöd, boende och sysselsättning
- Regionen ansvarig för behandling.

Andra lagar som kan påverka nämnden

Kommunala hyresgarantier

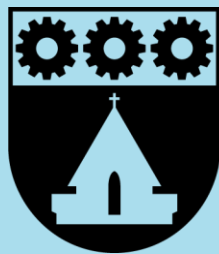
- Regeringen får lämna föreskrifter om att kommuner måste tillhandahålla hyresgarantier.
- Fattas beslut i riksdagen den 11 juni. Träder ikraft 1 juli 2026.
- Oklart hur nämnden kan komma att påverkas

Ny lag om bosättning för nyanlända (Beslut fattas 11 juni och föreslår träda ikraft den 1 januari 2027)

- Kommuner fortsatt skyldiga att ta emot nyanlända
- Rätt till boende i 36 månader med rätt att besluta att rätten till boende ska upphöra i förtid (3 specifika situationer)
- Beräkningen av MIV är 2400 anvisningar under 2027
- Kommunens önskemål kring antalet anvisningar ska beaktas – men ska begränsas utifrån kommunens möjlighet till god integration

Skärpta regler för unga lagöverträdare

- Straffbarhetsåldern sänks till 13 år för allvarliga brott under en period om fem år.
- Ungdomsreduktionen avskaffas helt för unga myndiga.
- Ungdomsreduktionen minskas och straffmaximum höjs till fängelse i 18 år för lagöverträdare under 18 år.
- Påföljden ungdomsövervakning skärps
- Regleringen vid misshandling av påföljderna ungdomsvård och ungdomstjänst skärps
- Lagändringarna föreslås, i allt väsentligt, träda i kraft den 2 augusti 2026

UPPLANDS
VÄSBY